Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

16 ноември 2021 година*

„Преюдициално запитване — Правова държава — Независимост на съдебната власт — Член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС — Национална правна уредба, предвиждаща възможност министърът на правосъдието да командирова съдии в по-високи по степен съдилища и да оттегля командирането — Съдебни състави по наказателни дела, в които участват съдии, командировани от министъра на правосъдието — Директива (ЕС) 2016/343 — Презумпция за невиновност“

По съединени дела C-748/19—C-754/19

с предмет седем преюдициални запитвания, отправени на основание член 267 ДФЕС от Sąd Okręgowy w Warszawie (Окръжен съд Варшава, Полша) с актове от 2 септември 2019 г. (C-749/19), 16 септември 2019 г. (C-748/19), 23 септември 2019 г. (C-750/19 и C-754/19), 10 октомври 2019 г. (C-751/19) и 15 октомври 2019 г. (C-752/19 и C-753/19), постъпили в съда на 15 октомври 2019 г., в рамките на наказателни производства срещу

WB (C-748/19),

XA,

YZ (C-749/19),

DT (C-750/19),

ZY (C-751/19),

AX (C-752/19),

BV (C-753/19),

CU (C-754/19),

при участието на:

Prokuratura Krajowa,

по-рано

Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim (C-748/19),

* Език на производството: полски.

Prokuratura Rejonowa Warszawa-Żoliborz w Warszawie (C-749/19),

Prokuratura Rejonowa Warszawa-Wola w Warszawie (C-750/19, C-753/19 и C-754/19),

Prokuratura Rejonowa w Pruszkowie (C-751/19),

Prokuratura Rejonowa Warszawa-Ursynów w Warszawie (C-752/19),

както и на **Pictura sp. z o.o**. (C-754/19),

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: K. Lenaerts, председател, K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, S. Rodin и I. Jarukaitis (докладчик), председатели на състави, J.-C. Bonichot, P. G. Xuereb, N. Piçarra, L. S. Rossi и A. Kumin, съдии,

генерален адвокат: M. Bobek,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim, от J. Ziarkiewicz, областен прокурор за област Люблин,

– за Prokuratura Rejonowa Warszawa-Żoliborz w Warszawie, Prokuratura Rejonowa Warszawa-Wola w Warszawie, Prokuratura Rejonowa w Pruszkowie и Prokuratura Rejonowa Warszawa-Ursynów w Warszawie, от A. Szeliga и F. Wolski, областни прокурори за област Варшава,

– за полското правителство, от B. Majczyna, в качеството на представител,

– за Европейската комисия, от K. Herrmann, P. J. O. Van Nuffel, R. Troosters и H. Krämer, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 20 май 2021 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалните запитвания се отнасят до тълкуването на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, разглеждан в светлината на член 2 ДЕС, както и на член 6, параграфи 1 и 2 от Директива (ЕС) 2016/343 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година относно укрепването на някои аспекти на презумпцията за невиновност и на правото на лицата да присъстват на съдебния процес в наказателното производство (ОВ L 65, 2016 г., стр. 1), разглеждан в светлината на съображение 22 от същата.

2 Запитванията за отправени в рамките на наказателни производства срещу WB (C-748/19), XA и YZ (C-749/19), DT (C-750/19), ZY (C-751/19), AX (C-752/19), BV (C-753/19) и CU (C-754/19).

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Съображение 22 от Директива 2016/343 гласи:

„Тежестта на доказване на вината на заподозрения или обвиняемия се носи от обвинението и всяко съмнение следва да е в полза на заподозрения или обвиняемия. Презумпцията за невиновност би била нарушена, ако тежестта на доказване бъде прехвърлена от обвинението към защитата, без да се засягат правомощията на съда за служебно установяване на факти и независимостта на съдебната власт при извършването на преценка за вината на заподозрения или обвиняемия, както и използването на фактически или юридически презумпции по отношение на наказателната отговорност на заподозрения или обвиняемия. Тези презумпции следва да бъдат в разумни граници, като се има предвид важността на въпроса и като се зачита правото на защита, а използваните средства следва да бъдат разумно пропорционални на преследваната законосъобразна цел. Презумпциите следва да бъдат оборими и във всички случаи следва да се използват единствено при условие че е спазено правото на защита“.

4 Член 6 от тази директива, озаглавен „Тежест на доказване“, гласи:

„1. Държавите членки гарантират, че обвинението носи тежестта на доказване на вината на заподозрените или обвиняемите. Това не засяга евентуалното задължение на съдията или на компетентния съд да търси както уличаващи, така и оневиняващи доказателства, както и правото на защитата да представя доказателства в съответствие с приложимото национално право.

2. Държавите членки гарантират, че всяко съмнение относно вината е в полза на заподозрения или обвиняемия, включително когато съдът преценява дали въпросното лице следва да бъде оправдано“.

Полското право

Закон за прокуратурата

5 В съответствие с член 1, параграф 2 от ustawa Prawo o prokuraturze (Закон за прокуратурата) от 28 януари 2016 г. (Dz. U., 2016 г., позиция 177), в редакцията, действаща в хода на главните производства, главният прокурор изпълнява най-високата длъжност в прокуратурата, а същата се заема от министъра на правосъдието.

6 В съответствие с член 13, параграф 2 от този закон на главния прокурор са подчинени прокурорите, действащи по общия ред, и прокурорите от Instytut Pamięci Narodowej (Института за народна памет, Полша).

Закон за устройството на общите съдилища

7 В съответствие с член 47a, параграф 1 от ustawa Prawo o ustroju sądów powszechnych (Закон за устройството на общите съдилища) от 27 юли 2001 г. в редакцията, действаща в хода на главните производства (Dz. U., 2019 г., позиция 52) (наричан по-нататък „Законът за устройството на общите съдилища“), делата се разпределят на съдии и съдебни заседатели, определени по жребий.

8 Съгласно член 47b, параграф 1 от този закон промяна в състава на съда се допуска само в случай на невъзможност за гледане на делото от действащия състав или при наличие на трайна пречка за неговото разглеждане от същия. В такъв случай за повторното разпределяне на делото се прилага член 47a. Член 47b, параграф 3 от посочения закон посочва, че решението за промяна в състава на съда се взема от председателя на съда или оправомощен от него съдия.

9 Член 77 от Закона за устройството на общите съдилища предвижда:

„1. Министърът на правосъдието може да командирова съдия с негово съгласие за изпълнение на правораздавателни или административни функции:

1) в друг съд с еднакъв или по-нисък ранг или, в особено обосновани случаи, в по-висшестоящ съд, взимайки предвид рационалното използване на персонала на общите съдилища и нуждите, произтичащи от натовареността на различните съдилища,

– за определен срок, който не може да надвишава 2 години, или за неопределен срок.

[…]

4. Когато на основание точки 2—2b от параграф 1 и параграф 2a даден съдия е командирован за неопределен срок, командирането на този съдия може да бъде оттеглено или съответното лице може с тримесечно предизвестие да подаде оставка от длъжността, на която е било командировано. В останалите случаи на командироване на съдия оттеглянето или оставката не изисква предизвестие“.

10 Съгласно член 112, параграф 3 от този закон министърът на правосъдието назначава Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych (дисциплинарен обвинител за съдиите от общите съдилища, Полша) (наричан по-нататък „дисциплинарният обвинител“), както и двама негови заместници с мандат от 4 години, който може да бъде подновяван. Полското право не урежда критериите за тези назначения.

Наказателно-процесуален кодекс

11 Съгласно член 29, параграф 1 от kodeks postępowania karnego (Наказателно-процесуалния кодекс):

„В заседанието пред въззивната и касационната инстанция съдът се произнася в състав от трима съдии, освен ако законът предвижда друго“.

12 В съответствие с член 519 от същия кодекс срещу окончателното решение на въззивната инстанция, с което производството по делото се прекратява, може да се подаде жалба по касационен ред.

13 Текстът на член 439, параграф 1 от посочения кодекс е следният:

„Независимо от пределите на жалбата и изложените основания, както и от влиянието на нарушението върху съдържанието на съдебния акт, въззивният съд отменя още в заседанието обжалвания акт, ако:

1) лице, което не е оправомощено или способно да се произнася или подлежи на отвеждане съгласно член 40, е участвало при постановяването му;

2) съдебният състав не е бил редовен или някой от членовете му е отсъствал по време на цялото заседание;

[…]“.

14 Съгласно член 523, параграф 1 от Наказателно-процесуалния кодекс касационна жалба се подава само на основание на нарушенията, посочени в член 439 от него, или на друго явно правонарушение, ако същото е могло да окаже значително влияние върху съдържанието на съдебния акт.

Главните производства и преюдициалните въпроси

15 Настоящите преюдициални запитвания са отправени от Sąd Okręgowy w Warszawie (Окръжен съд Варшава, Полша) във връзка с разглеждането на седем наказателни дела, разпределени на X въззивно наказателно отделение на същия.

16 На първо място, запитващата юрисдикция изпитва съмнения относно съответствието на образуването на съдебните състави, разглеждащи посочените дела, с член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС поради участието в тях на съдия, командирован по силата на решение на министъра на правосъдието на основание член 77, параграф 1 от Закона за устройството на общите съдилища, като по някои от тези дела е възможно такъв съдия да бъде командирован от районен съд, т.е. от по-нисък по степен съд.

17 Запитващата юрисдикция изяснява, че правилата за командироване на съдии предоставят на министъра на правосъдието, който е и главен прокурор, на чието подчинение се намират по-специално прокурорите, действащи по общия ред, средства за значително въздействие върху състава на наказателните съдилища. В действителност министърът на правосъдието командирова съдии в по-високи по степен съдилища според критерии, които не са официално оповестени, без възможност решението за командироване да бъде подлагано на съдебен контрол, и може да прекратява командирането във всеки момент, без за оттеглянето му да има предварително определени по закон критерии и необходимост то да бъде мотивирано. Запитващата юрисдикция подчертава също, че възможността за съдебен контрол на оттеглянето е несигурна. Тези обстоятелства дават възможност на министъра на правосъдието да влияе по две направления на съдиите, командировани в съдебни състави като тези, които предстои да се произнесат в главните производства. От една страна, командировайки съдия в по-висок по степен съд, министърът може да го „възнагради“ за

действия на предходната му длъжност, а дори и да формулира определени очаквания относно начина му на произнасяне в бъдеще, като в този случай командирането замества повишаването. От друга страна, оттегляйки командирането му, министърът може да „санкционира“ командирования съдия за постановяването на съдебен акт, който министърът не одобрява, и в това отношение запитващата юрисдикция подчертава по-конкретно повишения в момента риск от налагането на подобна санкция, ако съответният съдия реши да се обърне към Съда с преюдициално запитване или да не приложи полската правна уредба, която е в разрез с правото на Съюза. Поради това подобна система насърчава командированите съдии да се произнасят в съответствие с волята на министъра на правосъдието, макар и волята му да не е изрично изразена, което в крайна сметка накърнява правото на обвиняемия на справедлив процес, което е едно от проявленията на принципа на ефективна съдебна защита.

18 На второ място, ако предстоящите актове в главните производства бъдат обжалвани по касационен ред пред Sąd Najwyższy (Върховен съд, Полша), запитващата юрисдикция се пита относно съвместимостта с член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС на образуването на съдебните състави от наказателната колегия на Sąd Najwyższy (Върховния съд).

19 На трето място, запитващата юрисдикция иска да установи дали с оглед на очертания контекст разглежданата в главните производства национална правна уредба нарушава презумпцията за невиновност, произтичаща от Директива 2016/343.

20 При тези обстоятелства Sąd Okręgowy w Warszawie (Окръжен съд Варшава) решава да спре производството по делата и да постави на Съда следните преюдициални въпроси, формулирани почти идентично по всяко от дела C-748/19—C-754/19:

„1) Трябва ли член 19, параграф 1, втора алинея във връзка с член 2 [ДЕС] и закрепената в него ценност на правовата държава, както и член 6, параграфи 1 и 2 във връзка със съображение 22 от Директива [2016/343] да се тълкуват в смисъл, че е налице нарушение на изискванията за ефективна съдебна защита, включително за независимост на съдебната власт, и на изискванията, произтичащи от презумпцията за невиновност, в случай че съдебно производство като наказателното производството срещу обвиняемия за извършено престъпление по [различни разпоредби от Наказателния кодекс или Данъчния наказателен кодекс] [или лице, срещу което е постановена осъдителна присъда, и е налице искане за кумулация], се отличава със следните особености:

– в съдебния състав заседава [съдия], командирован на основание на еднолично решение на министъра на правосъдието от съд, който се намира една степен по-ниско в йерархията, като не са известни критериите, от които се е ръководил министърът на правосъдието, командировайки този съдия, а националната правна уредба не предвижда съдебен контрол за това решение и оправомощава министъра на правосъдието във всеки момент да оттегли командирането на съдията[?]

2) Налице ли е нарушение на изискванията, посочени във въпрос 1, в случай, при който против постановеното в съдебно производство като описаното във въпрос 1 решение страните разполагат с извънреден способ за обжалване пред съд като Sad Najwyższy (Върховен съд), чиито решения съгласно вътрешното право не подлежат на обжалване, а националното право възлага на председателя на организационната единица на този съд (колегията), компетентна да разгледа жалбата, задължение за разпределение на

делата по списък, изготвен по азбучен ред, на съдиите в колегията, като изрично забранява пропускането на който и да било съдия, а в разпределянето на делата участва и лице, назначено по искане на колективен орган като Krajowa Rada Sądownictwa (Национален съдебен съвет, Полша) (наричан по-нататък „KRS“), чийто състав е определен така, че негови членове са съдии:

– избрани от камарата на парламента, която гласува общо списъка с кандидати, съставен преди това от парламентарна комисия измежду кандидати, представени от парламентарни групи или орган на тази камара по предложение на групи съдии или граждани, от което следва, че в хода на изборната процедура кандидатите се подкрепят трикратно от политици,

– съставляващи мнозинството от членовете на този орган, достатъчно за вземането на решения за отправяне на искания за назначаване на съдийска длъжност, както и на други изисквани от националната правна уредба обвързващи решения?

3) Какво действие, от гледна точка на правото на Европейския съюз, включително на разпоредбите и изискванията, посочени във въпрос 1, има решението, постановено в съдебно производство, отличаващо се с особеностите, описани във въпрос 1, и решението, постановено в производството пред Sąd Najwyższy (Върховния съд), ако при постановяването му участва лице като това по въпрос 2?

4) Поставя ли правото на Европейския съюз, включително упоменатите във въпрос 1 разпоредби, последиците от решенията по въпрос 3 в зависимост от това дали съдът се е произнесъл в полза или във вреда на обвиняемия?“.

Производството пред Съда

21 С решение на председателя на Съда от 25 октомври 2019 г. дела C-748/19—C-754/19 са съединени за целите на писмената и устната фаза на производството и на съдебното решение.

22 На 30 юли 2020 г. Съдът изпрати искане за информация до запитващата юрисдикция относно фактическата и правна рамка на главните производства. Запитващата юрисдикция отговори на искането на 3 септември 2020 г.

По исканията за бързо производство

23 В актовете за преюдициално запитване запитващата юрисдикция прави искане настоящите дела да бъдат разгледани по реда на бързото производство на основание член 105 от Процедурния правилник на Съда. В подкрепа на своите искания тя по същество сочи същите основания, поради които решава да сезира Съда с преюдициални запитвания.

24 Член 105, параграф 1 от Процедурния правилник предвижда, че по искане на запитващата юрисдикция или, по изключение, служебно, след изслушване на съдията докладчик и генералния адвокат председателят на Съда може да реши определено преюдициално запитване да бъде разгледано по реда на бързо производство, когато естеството на делото изисква то да бъде разгледано в кратки срокове.

25 В това отношение е важно да се припомни, че бързото производство е процесуален способ, който следва да се прилага в случай на извънредна неотложност (решение от 2 март 2021 г., A.B. и др. (Назначаване на съдии във Върховния съд — Жалби), C-824/18, EU:C:2021:153, т. 48 и цитираната съдебна практика).

26 В случая на 2 декември 2019 г. след изслушване на съдията докладчик и генералния адвокат председателят на Съда реши, че исканията за разглеждане по реда на бързото производство не следва да се уважават. Всъщност, от една страна, запитващата юрисдикция не излага конкретни съображения, налагащи произнасяне в кратки срокове по преюдициалните запитвания. От друга страна, само по себе си обстоятелството, че главните производства са по наказателни дела, не оправдава разглеждането им в кратки срокове.

По искането за възобновяване на устната фаза на производството

27 С документ, внесен в секретариата на Съда на 30 юни 2021 г., полското правителство иска да бъде възобновена устната фаза на производството.

28 В подкрепа на искането си полското правителство по същество сочи, че е несъгласно със заключението на генералния адвокат, който неправилно заключил въз основа на текста на преюдициалните въпроси и националните разпоредби, че командирането на съдия в по-висок по степен съд се съпътства с допълнителни предимства за съдията, изразяващи се в повишаване и по-високо възнаграждение. Освен това генералният адвокат не посочил правните и фактически обстоятелства, които са му дали основание да установи наличието на връзка между, от една страна, командирането на съдия в друг съд и от друга страна, по-добрите перспективи за кариерно развитие и по-високо възнаграждение. При всички положения в нарушение на принципа за равни процесуални възможности посочените обстоятелства нито били посочени от запитващата юрисдикция, нито страните изразили становище по тях.

29 Освен това полското правителство поддържа, че е налице противоречие между, от една страна, точка 178 от заключението на генералния адвокат, в която той посочва, че правото на Съюза допуска държавите членки да прилагат система, при която в интерес на службата съдиите могат да бъдат временно командировани от един съд в друг, независимо дали от същата или от по-висока степен, и от друга страна, обстоятелството, че в същото заключение генералният адвокат прави оценка на полската правна уредба с оглед на изискванията на правото на Съюза в областта на правовата държава, при това в нарушение на принципа на зачитане на националната идентичност на държавите членки, закрепен в член 4, параграф 2 ДЕС.

30 В това отношение следва да се припомни, от една страна, че Статутът на Съда на Европейския съюз и Процедурният правилник не предвиждат възможност за заинтересованите субекти по член 23 от Статута да представят становища в отговор на заключението на генералния адвокат (решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 62 и цитираната съдебна практика).

31 От друга страна, съгласно член 252, втора алинея ДФЕС генералният адвокат представя публично, при пълна безпристрастност и независимост, мотивирани заключения по делата, за които съгласно Статута на Съда на Европейския съюз се изисква неговото произнасяне. Съдът не е обвързан нито от това заключение, нито от мотивите, въз основа

на които генералният адвокат достига до него. Следователно несъгласието на заинтересован субект със заключението на генералния адвокат, независимо какви въпроси той разглежда в него, само по себе си не може да съставлява основание за възобновяване на устната фаза на производството (решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 63 и цитираната съдебна практика).

32 Независимо от това, във всеки един момент след изслушване на генералния адвокат Съдът може да постанови възобновяване на устната фаза на производството в съответствие с член 83 от Процедурния правилник, по-специално когато счита, че делото не е напълно изяснено, когато след закриване на тази фаза някоя от страните посочи нов факт от решаващо значение за решението на Съда или когато делото трябва да се реши въз основа на довод, който не е бил обсъден от заинтересованите субекти.

33 В случая обаче Съдът отбелязва, че разполага с всички необходими данни, за да се произнесе, и настоящите дела не се налага да се решават въз основа на довод, който не е бил обсъден от заинтересованите субекти. Освен това искането за възобновяване на устната фаза на производството не съдържа никакъв нов факт от решаващо значение за решението на Съда по тези дела. При тези условия след изслушване на генералния адвокат Съдът счита, че не следва да разпореди възобновяване на устната фаза на производството.

По преюдициалните въпроси

По компетентността на Съда

34 Според полското правителство Prokuratura Regionalna w Lublinie (Областна прокуратура Люблин, Полша) и Prokuratura Regionalna w Warszawie (Областна прокуратура Варшава, Полша), които представят становища пред Съда от името на районните прокуратури в основата на главните наказателни производства, правната и фактическа обстановка, във връзка с която са поставени преюдициалните въпроси, не попада в приложното поле на правото на Съюза. В действителност изготвянето на националните правни норми относно организацията на съдебната власт, и по-специално относно процедурата за назначаване на съдиите, съставите на съдебния съвет или командирането на съдии в съд, различен от този, в който обичайно правораздават, както и правните последици от актовете на националните съдилища попадали в изключителната компетентност на всяка държава членка.

35 Областни прокуратури Люблин и Варшава подчертават по-конкретно, че Съдът не е компетентен нито да определя условията, при които може да се допуска командирането на съдии, нито да преценява действителността на назначаването на определено лице на съдийска длъжност, нито пък да решава относно качеството му на съдия или да се произнася относно съществуването на акт на национална съдебна юрисдикция. Поради това Съдът не бил компетентен да отговаря на преюдициалните въпроси, повдигнати в главните производства.

36 В това отношение следва да се припомни, че макар действително организацията на съдебната власт в държавите членки да попада в тяхната компетентност, това не променя факта, че при упражняването ѝ държавите членки са длъжни да спазват задълженията, които произтичат за тях от правото на Съюза, което може да се отнася по-специално за

националните норми относно решенията за назначаване на съдии и съответно за нормите относно приложимия съдебен контрол във връзка с тези процедури по назначаване (решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 75 и цитираната съдебна практика). Същото важи за националните норми относно приемането на решения за командироване на съдии с цел изпълнение на правораздавателни функции в друг съд.

37 Освен това така изложените от полското правителство, Областна прокуратура Люблин и Областна прокуратура Варшава възражения по същество се отнасят именно до обхвата и следователно до тълкуването на разпоредби от правото на Съюза, визирани в поставените въпроси. Това тълкуване обаче е очевидно от компетентността на Съда на основание член 267 ДФЕС (вж. по аналогия решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 76 и цитираната съдебна практика).

38 От изложеното по-горе следва, че Съдът е компетентен да се произнесе по настоящите преюдициални запитвания.

По първия въпрос

39 С първия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, разгледан в светлината на член 2 ДЕС, както и член 6, параграфи 1 и 2 от Директива 2016/343 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национални разпоредби, съгласно които министърът на правосъдието на държава членка може на основание на критерии, които не са публично оповестени, от една страна, да командирова съдия в по-висок по степен наказателен съд за определен или неопределен срок и от друга страна, във всеки момент с немотивирано решение може да оттегли командирането, независимо дали е било за определен или неопределен срок.

По допустимостта

40 Полското правителство, Областна прокуратура Люблин и Областна прокуратура Варшава считат, че въпросът е недопустим.

41 В това отношение, на първо място, Областна прокуратура Люблин и Областна прокуратура Варшава отбелязват, че актовете за сезиране на Съда с настоящите преюдициални запитвания са постановени от председателката на съдебния състав, която се произнася без участието на другите двама негови членове. Съгласно член 29, параграф 1 от Наказателно-процесуалния кодекс обаче въззивният съд трябва да се произнася в състав от трима съдии, освен ако законът предвижда друго, а в главните производства не съществувало никакво обстоятелство, оправдаващо прилагането на друг съдебен състав. Поради това председателката на съдебния състав изобщо не била компетентна да се произнася самостоятелно по какъвто и да било въпрос, нито в рамките на производството по делото, нито инцидентно, поради което не можело да се счита, че Съдът е бил сезиран от „юрисдикция“ в държава членка по смисъла на член 267 ДФЕС.

42 В това отношение следва да се припомни най-напред, че съгласно постоянната практика на Съда, за да прецени дали съответният запитващ орган притежава качеството на „юрисдикция“ по смисъла на член 267 ДФЕС — въпрос, уреден единствено от правото на

Съюза — и съответно за да прецени дали преюдициалното запитване е допустимо, Съдът взема предвид съвкупност от обстоятелства, а именно дали органът е законоустановен, дали е постоянно действащ, дали юрисдикцията му е задължителна, дали производството е състезателно, дали той прилага правни норми и дали е независим (решение от 9 юли 2020 г., Land Hessen, C-272/19, EU:C:2020:535, т. 43).

43 Преюдициалните запитвания в настоящия случай са отправени от X възззивно наказателно отделение на Sąd Okręgowy w Warszawie (Окръжен съд Варшава) чрез председателката на съдебните състави по седемте главни производства. Също е безспорно, че Sąd Okręgowy w Warszawie (Окръжен съд Варшава) отговаря на изискванията, припомнени в точка 42 от настоящото решение.

44 От постоянната съдебна практика следва, че в преюдициално производство по член 267 ДФЕС, предвид разпределението на функциите между Съда и националната юрисдикция, Съдът не е компетентен да проверява дали актът за преюдициално запитване е постановен в съответствие с националните съдоустройствени и съдопроизводствени правила. Следователно Съдът трябва да се придържа към акта за преюдициално запитване, изхождащ от юрисдикция на държава членка, докато същият не бъде отменен съгласно евентуално предвидените в националното право способи за съдебен контрол (решение от 14 януари 1982 г., Reina, 65/81, EU:C:1982:6, т. 7).

45 В този смисъл никой от доводите, изложени от Областна прокуратура Люблин и Областна прокуратура Варшава, описани в точка 41 от настоящото решение, не е в състояние да постави под съмнение обстоятелството, че първият въпрос е бил поставен от „юрисдикция“ по смисъла на член 267 ДФЕС.

46 На второ място, полското правителство подчертава, че главните производства се уреждат от наказателното и наказателно-процесуалното право, тоест попадат в области, които не са хармонизирани от правото на Съюза. Връзката с правото на Съюза, която запитващата юрисдикция се опитвала да установи и която според нея произтичала от факта, че е сезирана с разглеждането на наказателни дела, че правото на защита на всеки обвиняем трябва да бъде зачитано и същото се защитава и от Директива 2016/343, не била достатъчно истинска, за да позволи да се приеме, че отговорът на този въпрос е необходим за произнасяне по висящите пред нея дела.

47 В тази връзка следва да се отбележи, че с първия си въпрос запитващата юрисдикция иска да установи, още преди разглеждане по същество на делата в главните производства, дали националните норми, съгласно които командирован съдия е част от съдебните състави, които следва да гледат тези дела, са съвместими с принципа на независимост на съдиите.

48 Съдът вече е подчертал, че е възможно отговорът на преюдициални въпроси да се окаже необходим, за да може на запитващите юрисдикции да се предостави тълкуване на правото на Съюза, което им позволява да разрешат процесуални въпроси от националното право, преди да могат да се произнесат по същество по висящите пред тях дела (вж. в този смисъл решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 94 и цитираната съдебна практика).

49 В случая първият преюдициален въпрос е относно тълкуването на разпоредби от правото на Съюза, както и на последиците от тях предвид по-конкретно на предимството, с което е скрепено правото на Съюза, по отношение на редовното формиране на съдебните състави в главните производства. Поради това се оказва необходим отговор от страна на Съда, за да се позволи на запитващата юрисдикция да разреши въпрос, възникнал in limine litis, преди съдебните състави да се произнесат по същество в главните производства.

50 При това положение възражението на полското правителство трябва да се отхвърли.

51 На трето място, полското правителство поддържа, че преюдициалният въпрос е хипотетичен, тъй като отговорът на Съда на този въпрос не може да има никакво значение за по-нататъшния ход на главните наказателни производства. В действителност, от процесуална гледна точка, дори Съдът да приемел, че разглежданите разпоредби относно командирането на съдии са в разрез с правото на Съюза, председателката на съдебния състав нямала да има възможност да приложи това тълкуване, тъй като не била оправомощена, включително на основание на правото на Съюза, да лишава друг член от посочения състав от правото да се произнася.

52 В тази връзка следва да се подчертае, че съгласно постоянната практика на Съда в рамките на сътрудничеството между него и националните юрисдикции, въведено с член 267 ДФЕС, само националният съд, който е сезиран със спора и трябва да поеме отговорността за последващото му съдебно решаване, може да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта от преюдициално решение, за да може да се произнесе, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Следователно, щом като поставените въпроси се отнасят до тълкуването на правото на Съюза, Съдът по принцип е длъжен да се произнесе (решение от 24 ноември 2020 г., Openbaar Ministerie (Подправени документи), C-510/19, EU:C:2020:953, т. 25 и цитираната съдебна практика).

53 На следващо място, в точка 36 от настоящото решение бе припомнено, че при упражняване на своята компетентност относно организацията на съдебната власт държавите членки са длъжни, по-специално когато изработват национални правила относно командирането на съдии с цел изпълнение на правораздавателни функции в друг съд или относно контрола за редовност на съдебния състав, да спазват задълженията, които произтичат за тях от правото на Съюза.

54 В тази връзка се налага констатацията, че изтъкнатите от полското правителство доводи по същество се отнасят до обхвата и съответно до тълкуването на разпоредбите от правото на Съюза, посочени в първия въпрос, както и до последиците от тези разпоредби предвид по-конкретно предимството, с което е скрепено правото на Съюза. Ето защо подобни доводи, които се отнасят до поставения въпрос по същество, поначало не могат да обусловят неговата недопустимост (вж. в този смисъл решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 90 и цитираната съдебна практика).

55 На четвърто и последно място, полското правителство, Областна прокуратура Люблин и Областна прокуратура Варшава сочат, че преюдициалните запитвания не съдържат информацията по член 94 от Процедурния правилник. В действителност в тях запитващата юрисдикция не определила нито предмета на главните производства, нито релевантните фактически обстоятелства, а също не изложила и поне накратко фактите, от които произтичат преюдициалните въпроси.

56 Освен това преюдициалните запитвания не били достатъчно мотивирани, що се отнася конкретно до съображенията относно избора на разпоредби от правото на Съюза, чието тълкуване е поискано, и относно доказването на връзката между тези разпоредби и приложимите в главните производства национални норми. Запитващата юрисдикция се ограничила да цитира разпоредби от правото на Съюза и да изложи накратко тълкуването на някои от тях, без да разгледа нито взаимовръзката помежду им, нито релевантността на различните норми, чието тълкуване е поискано, за постановяването на съдебни актове в главните производства.

57 В тази връзка от изложеното в точки 5—14 и 16—19 от настоящото решение е видно, че преюдициалните запитвания съгласно уточненията на запитващата юрисдикция в отговор на искане за информация, отправено до нея от Съда, съдържат цялата необходима информация, по-специално относно съдържанието на националните разпоредби, които биха могли да се приложат в случая, причините, поради които запитващата юрисдикция има въпроси до Съда относно тълкуването на разпоредбите, упоменати в точка 39 от настоящото решение, както и установената от нея връзка между тези разпоредби и цитираните национални норми, поради което Съдът е в състояние да се произнесе по първия въпрос.

58 С оглед на изложените съображения в тяхната цялост следва да се констатира, че първият поставен въпрос е допустим.

По същество

59 Член 19 ДЕС, който конкретизира правовата държава като ценност, утвърдена с член 2 ДЕС, възлага на националните юрисдикции и на Съда задачата да гарантират пълното прилагане на правото на Съюза във всички държави членки, както и съдебната защита, която правните субекти черпят от посоченото право (решение от 2 март 2021 г., A.B. и др. (Назначаване на съдии във Върховния съд — Жалби), C-824/18, EU:C:2021:153, т. 108 и цитираната съдебна практика).

60 В тази връзка и както е предвидено в член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, държавите членки следва да предвидят система от правни средства и процедури, осигуряващи на правните субекти спазването на правото им на ефективна правна защита в областите, обхванати от правото на Съюза (решение от 2 март 2021 г., A.B. и др. (Назначаване на съдии във Върховния съд — Жалби), C-824/18, EU:C:2021:153, т. 109 и цитираната съдебна практика).

61 Видно от постоянната съдебна практика, посоченият в член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС принцип на ефективна правна защита на правата, които правните субекти черпят от правото на Съюза, представлява основен принцип на правото на Съюза, който произтича от общите конституционни традиции на държавите членки, прогласен е в членове 6 и 13 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г., и понастоящем е потвърден в член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) (решение от 2 март 2021 г., A.B. и др. (Назначаване на съдии във Върховния съд — Жалби), C-824/18, EU:C:2021:153, т. 110 и цитираната съдебна практика).

62 Що се отнася до материалното приложно поле на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, трябва да се припомни, че тази разпоредба визира „областите, обхванати от правото на Съюза“, независимо от случаите, в които държавите членки прилагат това право по смисъла на член 51, параграф 1 от Хартата (решение от 2 март 2021 г., A.B. и др. (Назначаване на съдии във Върховния съд — Жалби), C-824/18, EU:C:2021:153, т. 111 и цитираната съдебна практика).

63 По силата на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС всяка държава членка трябва да гарантира по-конкретно, че органите, които като „юрисдикции“ по смисъла на правото на Съюза са част от системата ѝ от правни средства в областите, обхванати от правото на Съюза, и следователно биха могли да се произнасят в това си качество по прилагането или тълкуването на правото на Съюза, отговарят на изискванията за ефективна правна защита (решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 104 и цитираната съдебна практика).

64 В случая, безспорно е възможно да се наложи общите полски съдилища, сред които са окръжните съдилища като Sąd Okręgowy w Warszawie (Окръжен съд Варшава), да се произнасят по въпроси относно прилагането или тълкуването на правото на Съюза и в качеството си на „юрисдикции“ по смисъла на това право те са част от полската система от правни средства в „областите, обхванати от правото на Съюза“ по смисъла на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, поради което трябва да отговарят изискванията за ефективна правна защита (вж. в този смисъл решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 106 и цитираната съдебна практика).

65 За да се гарантира, че такива юрисдикции са в състояние да осигурят така изискваната от член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС ефективна правна защита, от първостепенно значение е опазването на независимостта им, което се потвърждава от член 47, втора алинея от Хартата, съгласно който достъпът до „независим“ съд е едно от изискванията, свързани с основното право на ефективни правни средства за защита (решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 107 и цитираната съдебна практика).

66 Както Съдът многократно е подчертавал, това изискване за независимост на юрисдикциите, присъщо за правосъдната дейност, спада към същественото съдържание на правото на ефективна правна защита и на основното право на справедлив процес, което има кардинално значение като гаранция за защитата на всички права, които правните субекти черпят от правото на Съюза, и за опазването на общите ценности на държавите членки, прогласени в член 2 ДЕС, и по-конкретно на ценността на правовата държава (решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 108 и цитираната съдебна практика).

67 Съгласно постоянната съдебна практика изискваните от правото на Съюза гаранции за независимост и безпристрастност налагат наличието на правила — по-специално за състава на органа, за назначаването, срока на упражняване на функциите, както и основанията за самоотвод, отвод и освобождаване от длъжност на членовете му — които позволяват да се отстрани всяко оправдано съмнение у правните субекти относно неподатливостта на този орган на влиянието на външни фактори и относно неутралността

му по отношение на противопоставящите се интереси (решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 109 и цитираната съдебна практика).

68 По-конкретно, в съответствие с принципа на разделение на властите, характерен за функционирането на правовата държава, трябва да се гарантира независимостта на съдилищата, по-специално спрямо законодателната и изпълнителната власт (решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 127 и цитираната съдебна практика).

69 В това отношение е важно съдиите да са защитени от външна намеса или натиск, които могат да застрашат тяхната независимост. Правилата, приложими към статута на съдиите и упражняването на техните правораздавателни функции, трябва по-специално да позволяват да се изключи не само всяко пряко влияние под формата на инструкции, но и всички форми на косвено влияние, които биха могли да насочват решенията на съответните съдии, и по този начин да не се допуска липса на впечатление за независимост или безпристрастност по отношение на тях, която може да накърни доверието, което правосъдието трябва да вдъхва у правните субекти в рамките на демократичното общество и правовата държава (решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 110 и цитираната съдебна практика).

70 В случая съмненията на запитващата юрисдикция са относно възможността министърът на правосъдието на държава членка, от една страна, на основание на критерии, които не са публично оповестени, да командирова съдия в друг наказателен съд за определен или неопределен срок и от друга страна, във всеки момент с немотивирано решение да оттегли командирането, независимо дали е било за определен или неопределен срок.

71 В тази връзка, както бе припомнено в точка 67 от настоящото решение, гаранциите за независимост и безпристрастност, изисквани съгласно правото на Съюза по отношение на юрисдикциите, които биха могли да се произнасят относно прилагането или тълкуването на това право, налагат по-специално наличието на правила за състава на органа, за назначаването, срока на упражняване на функциите, както и за основанията за освобождаване от длъжност на членовете му, които позволяват да се отстрани всяко оправдано съмнение у правните субекти в неподатливостта на този орган на влиянието на външни фактори и в неутралността му по отношение на противопоставящите се интереси. Тези правила по необходимост включват и уредбата на командирането на съдиите, при положение че както в случая с разпоредбите на член 77 от Закона за устройството на общите съдилища, посочената уредба може да засегне както състава на съда, гледащ делото, така и срока на функциите на командированите по този начин съдии и предвижда възможност за оттегляне на командирането на един или няколко негови членове.

72 Действително е вярно, че държавите членки могат да прилагат система, по силата на която в интерес на службата съдии могат да бъдат временно командировани от един съд в друг (вж. в този смисъл ЕСПЧ, 25 октомври 2011 г., Richert с/у Полша, CE:ECHR:2011:1025JUD005480907, § 44, и 20 март 2012 г., Dryzek с/у Полша, CE:ECHR:2012:0320DEC001228509, § 49).

73 При все това изпълнението на изискването за независимост налага правилата относно командирането на съдиите да включват необходимите гаранции за независимост и безпристрастност с цел пълно избягване на риска от използването му като средство за политически контрол на съдържанието на съдебните актове (вж. по аналогия решение от 18 май 2021 г., Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ и др., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 и C-397/19, EU:C:2021:393, т. 198 и цитираната съдебна практика).

74 Запитващата юрисдикция ще трябва в крайна сметка да се произнесе — с оглед на всички припомнени в точки 59—73 от настоящото решение принципи и след като направи необходимите за тази цел преценки — дали всички условията, при които министърът на правосъдието може да командирова съдия в по-висок по степен съд и да оттегля командирането, могат да доведат до заключението, че през периода, в който такива съдии са командировани, те не се ползват от гаранциите за независимост и безпристрастност (вж. по аналогия решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 131).

75 Действително, член 267 ДФЕС оправомощава Съда не да прилага нормите на правото на Съюза към определен случай, а само да се произнася по тълкуването на Договорите и на актовете на институциите на Съюза, като предоставя по-специално на националната юрисдикция въз основа на преписката, с която той разполага, насоките за тълкуването на правото на Съюза, които могат да ѝ бъдат полезни, когато преценява действието на една или друга от неговите разпоредби (вж. в този смисъл решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 132 и 133 и цитираната съдебна практика).

76 В това отношение е вярно, че след като в съответствие с член 77, параграф 1 от Закона за устройството на общите съдилища министърът на правосъдието може да командирова съдия в друг съд за изпълнение на правораздавателни или административни функции само с негово съгласие, е налице важна процесуална гаранция.

77 При все това във връзка с полските правила, уреждащи командирането на съдиите, и със самите условия, при които съдии са командировани в Sąd Okręgowy w Warszawie (Окръжен съд Варшава), запитващата юрисдикция посочва редица обстоятелства, които според нея дават възможност на министъра на правосъдието да влияе на тези съдии, поради което могат да възникнат съмнения относно тяхната независимост.

78 В действителност, на първо място, както посочва запитващата юрисдикция, критериите, прилагани от министъра на правосъдието за командирането на съдии, не са оповестени публично. Освен това министърът на правосъдието може да прекрати командирането във всеки момент, без да са известни критериите, евентуално уреждащи това правомощие, и без това решение да се мотивира.

79 За да се избегнат обаче произволът и рискът от манипулации, решението относно командирането на съдия и решението за прекратяване на командирането, особено в случай на командироване в по-висок по степен съд, трябва да се вземат въз основа на предварително известни критерии и да бъдат надлежно мотивирани.

80 На второ място, от член 77, параграф 4 от Закона за устройството на общите съдилища следва, че министърът на правосъдието може да оттегли командирането на съдия, независимо от това дали е за определен или неопределен срок, както и че в конкретния случай на командироване на съдия за определен срок оттеглянето може да се направи без предизвестие. Така посочената разпоредба дава на министъра на правосъдието възможността във всеки момент да вземе решение за оттегляне на командирането на съдията. Тя не предвижда и конкретни условия относно неговото оттегляне.

81 В този смисъл възможността, с която разполага министърът на правосъдието, за оттегляне във всеки момент на командирането на съдия, особено в случай на командироване в по-висок по степен съд, би могла да остави впечатление у правните субекти, че преценката на командирания съдия, който е натоварен с разглеждането на неговото дело, се влияе от опасението за оттегляне на командирането му.

82 Освен това възможността за оттегляне на командирането на съдия във всеки момент и без публично известно основание би могла да породи и у командирания съдия усещане, че трябва да отговаря на очакванията на министъра на правосъдието, което би могло да породи у самите съдии впечатление, че са „подчинени“ на министъра на правосъдието в разрез с принципа за несменяемост на съдиите.

83 Накрая, тъй като оттеглянето на командирането на съдия без негово съгласие може да доведе по отношение на него до последици, аналогични с тези на дисциплинарна санкция, член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС изисква режимът, приложим за такава мярка, да се отличава с всички необходими гаранции, за да се избегне напълно рискът от използване на подобен режим като инструмент за политически контрол на съдържанието на съдебните актове, което по-специално предполага споменатата мярка да може да се оспорва по съдебен ред в рамките на производство, гарантиращо изцяло прогласените в членове 47 и 48 от Хартата права (вж. в този смисъл решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 115 и 118).

84 На трето място, едновременно с това, че министърът на правосъдието, както бе припомнено в точка 80 от настоящото решение, оттегляйки командирането на съдия, може да вземе решение, оказващо влияние върху формирането на съдебния състав, същият заема в съответствие с член 1, параграф 2 от Закона за прокуратурата и длъжността главен прокурор и в това качество съгласно член 13, параграф 2 от този закон се явява висшестоящ по-специално на прокурорите, действащи по общия ред. Така по определено наказателно дело министърът на правосъдието разполага с правомощия едновременно по отношение на прокурора, действащ по общия ред, и на командированите съдии, което може да породи основателни съмнения у правните субекти относно безпристрастността на командированите съдии, когато се произнасят по подобно дело.

85 На четвърто място, от информацията, представена от запитващата юрисдикция, следва, че съдиите, командировани в съдебните състави, които следва да се произнесат в главните производства, продължават да съвместяват функциите, които са изпълнявали преди командирането им, на заместници на дисциплинарния обвинител, който е органът, натоварен да провежда разследване, евентуално под ръководството на министъра на правосъдието, в рамките на дисциплинарните производства, които могат да бъдат образувани срещу съдии (вж. в този смисъл решение от 15 юли 2021 г., Комисия/Полша (Дисциплинарен режим на съдиите), C-791/19, EU:C:2021:596, т. 233).

86 Както по същество отбелязва и генералният адвокат в точка 190 от своето заключение, обединяването у едно и също лице на функциите на командирован съдия и заместник на дисциплинарния обвинител в контекст, при който съгласно член 112 от Закона за устройството на общите съдилища заместниците на дисциплинарния обвинител също се назначават от министъра на правосъдието, може да породи основателни съмнения у правните субекти относно неподатливостта на останалите членове на съответните съдебни състави на влиянието на външни фактори по смисъла на съдебната практика, припомнена в точки 67 и 68 от настоящото решение, тъй като у тези членове могат да възникнат опасения от участие на командирования съдия в дисциплинарно производство срещу тях.

87 От всички тези съображения следва, че разгледани общо, обстоятелствата, упоменати в точки 76—86 от настоящото решение, с уговорката, че окончателната преценка в това отношение е поверена на запитващата юрисдикция, могат да доведат до извода, че министърът на правосъдието, който е и главен прокурор, въз основа на критерии, които не са официално известни, разполага с правото да командирова съдии в по-високи по степен съдилища, както и да прекрати командирането им във всеки момент, без да е длъжен да мотивира това решение, в резултат от което през периода, в който тези съдии са командировани, те не се ползват от гаранциите и независимостта, от които обичайно би трябвало да се ползва всеки съдия в правова държава. Подобно право не би могло да се счита за съвместимо със задължението за спазване на изискването за независимост в съответствие със съдебната практика, припомнена в точка 73 от настоящото решение.

88 Освен това, що се отнася до презумпцията за невиновност, упомената в съображение 22 и член 6 от Директива 2016/343, също посочени в първия преюдициален въпрос, тя предполага, че при определяне на наказателната отговорност на обвиняемия съдията да е свободен от всякакви обвързаности и предубеждения. Независимостта и безпристрастността на съдиите следователно са съществени условия за гарантиране на презумпцията за невиновност.

89 В случая обаче се установява, че при обстоятелства като разглежданите в главните производства, описани в точка 87 от настоящото решение, независимостта и безпристрастността на съдиите, а следователно и презумпцията за невиновност, могат да се окажат компрометирани.

90 С оглед на изложените съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, разгледан в светлината на член 2 ДЕС, както и член 6, параграфи 1 и 2 от Директива 2016/343 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национални разпоредби, съгласно които министърът на правосъдието на държава членка може на основание на критерии, които не са публично оповестени, от една страна, да командирова съдия в по-висок по степен наказателен съд за определен или неопределен срок, и от друга страна, във всеки момент с немотивирано решение може да оттегли командирането, независимо дали е било за определен или неопределен срок.

Втори, трети и четвърти въпрос

91 С втория си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали е налице нарушение на изискванията, произтичащи от ефективната правна защита, включително за независимост на съдебната власт, както и на изискванията, произтичащи от презумпцията за невиновност, поради обстоятелството, че ако предстоящите решения в главните производства евентуално бъдат обжалвани по касационен ред пред Sąd Najwyższy

(Върховния съд), касационните жалби биха могли да бъдат разпределени на съдия, назначен по предложение на KRS. С третия си въпрос тя иска по същество да установи какви са правните последици от тези предстоящи решения, ако бъдат постановени от съдебен състав, в който участват един или няколко командировани от министъра на правосъдието съдии, както и при евентуално обжалване по касационен ред какви са правните последици от решение на Sąd Najwyższy (Върховния съд), постановено с участието на съдия, назначен по предложение на KRS. С четвъртия въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали обстоятелството, че съответният съд се е произнесъл в полза или не на обвиняемия, може да повлияе на отговора на третия въпрос.

92 Тъй като полското правителство, Областна прокуратура Люблин, Областна прокуратура Варшава и Европейската комисия оспорват допустимостта на тези въпроси, следва да се припомни, че Съдът може да откаже да се произнесе по поставен от национална юрисдикция преюдициален въпрос само ако е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на норма от правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или още когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (решение от 10 декември 2018 г., Wightman и др., C-621/18, EU:C:2018:999, т. 27 и цитираната съдебна практика).

93 В случая поставените втори до четвърти въпрос са изцяло хипотетични, тъй като предполагат, че Sąd Najwyższy (Върховният съд) ще бъде сезиран с касационна жалба против предстоящите решения в главните производства. Освен това, тъй като трети и четвърти въпрос са относно правните последици от тези решения, Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на тези въпроси, тъй като запитващата юрисдикция не е уточнила евентуалната релевантност на такъв отговор за бъдещите си актове в главните производства.

94 Поради това втори до четвърти преюдициален въпрос са недопустими.

По съдебните разноски

95 С оглед на обстоятелството, че за страните в главните производства настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

Член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, разгледан в светлината на член 2 ДЕС, както и член 6, параграфи 1 и 2 от Директива (ЕС) 2016/343 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година относно укрепването на някои аспекти на презумпцията за невиновност и на правото на лицата да присъстват на съдебния процес в наказателното производство трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национални разпоредби, съгласно които министърът на правосъдието на държава членка може на основание на критерии, които не са публично оповестени, от една страна, да командирова съдия в по-висок по степен наказателен съд за определен или неопределен срок и от друга страна, във всеки момент с немотивирано решение може

да оттегли командирането, независимо дали е било за определен или неопределен срок.

Подписи